

N:o 233.

Af herr **H. Odencrants**, *angående ändrad lydelse af 2 § 4:o tryckfrihetsförordningen.*

Den svenska strafflagstiftningen erfordrar tvifvelsutän i många hänseenden en reform för att blifva delaktig af de nyare strömningar, som på senare tiden göra sig gällande inom kriminalvetenskapen. Det har sålunda ej sällan uttalats önskvärdheten af borttagandet af straffpåföljden förlust af medborgerligt förtroende, af införandet af s. k. vilkorliga straffdomar m. m.

I synnerhet har den förra af dessa frågor både inom juridiska kretsar och från representationens sida framhållits såsom i hög grad värd uppmärksamhet. Men på samma gång har man erkänt, att för vinnandet af en reform i berörda syfte med nödvändighet erfordrades en rättsinstitution, som gjorde det möjligt att erhålla visshet om, huruvida en person vore dömd för vanärande brott, som borde medföra förlust af en del medborgerliga rättigheter. En dylik institution skulle man finna i ett s. k. straffregister.

En af Kongl. Maj:t tillsatt komité har med anledning häraf upprättat förslag till förordning angående straffregister, enligt hvilket förslag i justitiedepartementet skulle till upplysning för vederbörande myndigheter finnas ett register, innehållande uppgifter angående dem, som genom utslag af rikets domstolar blifvit dömda till straffarbete eller fängelse eller för snatteri till böter, äfvensom angående dem, som blifvit stälde under framtiden för gröfre brott.

Härigenom skulle man äfven göra det möjligt att, med borttagandet af det med skäl klandrade förhållande, att prestbetygen upptaga de straff eller straffpåföljder, som en person fått sig ådömda, och med presterskapets befriande från deras skyldighet att vara hvad man kallat »brottmålsregistratorer», från en officiel anstalt erhålla nödiga upplysningar angående en tilltalads föregående lif och möjligen begångna förbrytelser. Den moderna kriminalrätten uppställer nemligen, såsom inom Riksdagen vid föregående tillfällen uttalats,

Bih. till Riksd. Prot. 1898. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 58 Häft. (N:o 233.)

med mycken styrka den fordran, att vid bestämmande af straff den afgörande vigten skall fästas vid brottslingens föregående lefnad, så att domaren med en tillräckligt vid latitud är i tillfälle att döma en vaneförbrytare vida strängare än den tillfällige brottslingen.

Straffregistersinstitutionen, rätt genomförd, skulle därför ur flera synpunkter vara egnad att föra vår strafflagstiftning framåt i den riktningen, som en nyare tids uppfattning påfordrar; hvarjemte den äfven skulle medföra den fördelen, att, sedan ett dylikt register en längre tid förts, man skulle kunna motse en högst väsentlig förkortning af den förberedande behandlingen af och ransakningen i brottmål i första instans.

Men ett straffregister skulle, om det ej förlänades samma grundlagsenliga rättsskydd, som kyrkoböckerna för närvarande ega, kunna medföra mycket betänkliga vådor. Det torde i detta afseende vara nog att påpeka, hurusom vid obegränsadt tillträde af detta register möjlighet lemnades för en illvillig och hatfull person att derur hemta upplysningar angående personer, till hvilka han bure agg, och dymedelst måhända moraliskt tillintetgöra en numera aktningvärd man, som till äfventyrs i långt förgången tid haft olyckan att kanske af ursäktlig obetänksamhet hafva varit i konflikt med lagen.

Derför har det också allmänt erkänts, att, förr än ett straffregister införes, tryckfrihetsförordningen måste sålunda ändras, att ett lämpligt rättsskydd för registret deri beredd.

Af denna anledning framlade Kongl. Maj:t i proposition den 31 januari 1896 till Riksdagens pröfning förslag till sådan ändring i § 2 mom. 4 tryckfrihetsförordningen, att den nu stadgade inskränkning i rättigheten att meddela eller till tryck utlemna utdrag af kyrkoböcker eller andra själavården och kyrkodisciplinen rörande handlingar skulle komma att gälla äfven i fråga om meddelande af utdrag ur det i riket inrättade straffregister.

På tillstyrkan af konstitutionsutskottet blef detta förslag utan diskussion af 1896 års Riksdag antaget såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling.

Då förslaget förekom till behandling vid 1897 års riksdag, godkändes det af Första Kammaren, men blef af Andra Kammaren förkastadt.

Granskar man den diskussion, som vid frågans behandling förekom inom Andra Kammaren, synes deraf framgå, att nära nog alla talarne voro ense, *dels* derom att ett straffregisters införande vore synnerligen viktigt och önskvärdt, framför allt derför att detta vore grundläggande för flera nödiga reformer i modern riktning på strafflagstiftningens område, *dels* ock derom att ett straffregister ej borde införas, utan att samtidigt deråt gifves det för detsamma nödvändiga grundlagsenliga rättsskydd.

Deremot uttalades med synnerlig skärpa den åsigt, att ej den föreslagna grundlagsändringen borde *då* antagas, när det visat sig, att Kongl.

Maj:t ernade, enligt 89 § regeringsformen, i administrativ väg utfärda författning angående straffregisters införande. Man var ej nöjd med detaljerna i det af komitén framlagda förslaget, hvarför man — äfven oberoende af den principiella frågan om rätta sättet för förordningens tillkomst — ville hafva tillfälle att närmare bestämma de lagstiftningsföreskrifter, som i frågan vore tillämpliga och välbehöfliga. Men, förklarade en af grundlagsförslagets ifrigaste motståndare, om regeringen för Riksdagen framlade förslag till lag om ett straffregister, skulle utgången blifva en annan, än den då blef.

Vid sådant förhållande synes det mig vara i sin ordning, att den viktiga frågan hålles vid lif, och att åtgärder redan nu vidtagas för dess slutliga lösning. Det torde därför vara nödigt, att Riksdagen redan under nuvarande treårsperiod antager såsom hvilande den erforderliga grundlagsändringen, naturligen under den uttryckliga förutsättningen, att Kongl. Maj:t, såsom ock vid föregående riksdag antyddes af herr statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet, för Riksdagen framlägger förslag till lag om straffregistrets införande. Skulle under nuvarande treårsperiod grundlagsändringen ej antagas såsom hvilande, blir den oundvikliga följden, att reformen måste undanskjutas åtminstone för en tid af 4 år.

På grund af hvad jag sålunda anfört, tillåter jag mig vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte såsom hvilande i grundlagsenlig ordning antaga följande förändrade lydelse af nedan intagna del af 2 § 4 mom. i gällande tryckfrihetsförordning:

4:o. I grund af hvad — — — sexton skillingar. Att ingen må tillåtas att, i andra fall, än allmänna lagen och nu gällande författningar utstaka, meddela eller till tryck utlemna utdrag af kyrkoböcker eller af andra själavården och kyrkodisciplinen rörande handlingar, i afseende på enskilda personers lefverne och seder, så vidt de lända dem till skada eller förklenande; och att ej heller utdrag af det i riket inrättade straffregister må meddelas i andra fall än gällande författning utstakar. Den, häremot bryter, böte trettio tre riksdaler sexton skillingar.

Stockholm den 19 mars 1898.

H. Odencrants.